

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Describe the Torah's view regarding responsibility towards one's fellow Jew and exercising tolerance for those who violate the Torah's precepts.
2. Describe the Torah's view regarding human pain and suffering. How did the viewpoint of the Enlightenment thinkers differ?
3. What was Mendelssohn's opinion regarding the issuing of a *cherem*?
4. Describe the Gaon of Vilna's view regarding spirits and witchcraft.
5. What was the Edict of Tolerance? When and where was it issued?

This and much more will be addressed in the sixth lecture of this series:
"The Maskilim: The Circle of Moses Mendelssohn".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the lecture and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book were designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it, as well, as a handy reference guide and for quick review.

This lecture is dedicated to the merit and honor of the Brin Family.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series XVIII Lecture #6

THE MASKILIM: THE CIRCLE OF MOSES MENDELSSOHN

I. Autonomy, Tolerance and the Viewpoint of the Torah

A.

כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדִי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ד' אֶל־לֵהֵיכֶם: וַיִּקְרָא כה:נה

For to Me the people of Israel are servants (slaves); they are My servants (slaves), whom I brought forth out of the land of Egypt; I am the L-rd your G-d. **Leviticus 25:55**

B.

(1) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ד' אֶל־לֵהֵיךְ שְׂאֵל מֵעַמֶּךָ כִּי אִם לִירְאָה אֵת ד' אֶל־לֵהֵיךְ לְלַכֵּת בְּכָל דְרָכָיו וְלֵאמֹר אֲתוּ וְלַעֲבֹד אֵת ד' אֶל־לֵהֵיךְ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ: לְשֹׁמֵר אֵת מִצְוֹת ד' וְאֵת חֻקֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: דברים י:ב-יג

And now, Israel, what does the L-rd your G-d require of you, but to fear the L-rd your G-d, to walk in all His ways, and to love Him, and to serve the L-rd your G-d with all your heart and with all your soul, To keep the commandments of the L-rd, and His statutes, which I command you this day for your good. **Deuteronomy 10:12-13**

(2) אַנְטִיגוֹנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קִבֵּל מִשְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק הוּא הִיא אֹמֵר אֵל תַּהִיו כַּעֲבָדִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֵת הָרַב עַל מִנַּת לְקַבֵּל פֶּרֶס אֲלֵא הִיו כַּעֲבָדִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֵת הָרַב שְׁלֵא עַל מִנַּת לְקַבֵּל פֶּרֶס וַיְהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם. אבות א:ג

Antigonos of Socho received [the oral tradition] from Shimon HaTzaddik (the Righteous). He used to say: Don't be like servants who serve their master in order to receive a reward, but rather be like servants who serve not for the purpose of receiving reward, and let the fear of Heaven be upon you. **Avos 1:3**

C.

וַיֹּאמֶר אֵל תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל הַנֶּעֱר וְאֵל תַּעֲשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי | עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יִרָא אֶל־לֵהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשׁוֹכָתָ אֵת בְּנֶךְ אֵת יַחֲדָדךָ מִמְּנִי: בראשית כב:יב

And He said, Lay not your hand upon the lad, nor do anything to him; for now I know that you fear G-d, seeing that you did not withhold your son, your only son from Me. **Genesis 22:12**

D.

כתיב: (ויקרא כ"ו) וכשלו איש באחיו איש בעון אחיו מלמד שכולן ערבים זה בזה התם שהיה בידם למחות ולא מיחו. סנהדרין כז:

It is written (Leviticus 26:37), "And they shall stumble one upon another," which is understood to mean: One [will stumble] through the sin of the other. This teaches us that they are all held responsible for one another. There, the reference is to such as had the power to restrain [their fellowmen from evil] but did not. **Sanhedrin 27b**

E.

מצות עשה כגון שאומריין לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו.
כתובות פו:

In the case of positive precepts (*mitzvas asseh*) for instance, when a man is told, “Make a sukkah,” and he does not make it [or, “Perform the commandment of the] lulav,” and he does not perform it, he is flogged [and, if he persists in his refusal, he is flogged] until his soul departs.
Kesubos 86a-b

F. Oh, my brothers! You have until now all too severely felt the oppressive yoke of intolerance and perhaps thought to find compensation in the power granted you to impose an equally severe yoke upon your people . . . If you want to be cherished, tolerated and spared by others, then **cherish, tolerate** and spare one another. **Gesammelte Schriften III pages 201-202**

G. Clearly, ecclesiastical law armed with coercive power has always been one of the cornerstones of the Jewish religion of your fathers. How then can you, my dear Herr Mendelssohn, continue to abide by the faith of your fathers and, by removing the cornerstone, shake the whole edifice, contesting the system of law that was given by Moses, claiming the authority of Divine Revelation. If it is possible . . . to abolish ecclesiastical privilege (*cherem*), which is based upon positive Mosaic laws, why should it be impossible to cancel, for the nation's benefit, mere rabbinic measures of late vintage which create such detrimental barriers between Jews and Christians? . . . Yet you, my most worthy Herr Mendelsohn, have abandoned the faith of your fathers. One more step, and you have become one of us. **Pamphlet published anonymously in 1782 presumably by either the Viennese apostate Josef von Sonnenfels or by August Friedrich Cranz, a Christian writer and pamphleteer**

H. [Religion] must have no relation to properties and possessions. . . . Under no circumstances may it resort to the methods of compulsion. Nor may its members exert compulsion within the church. All its judgments and concerns can only consist of inspiring, teaching, fortifying and consoling . . . Either the activities of the church issue out of the free will of the soul or they amount to nothing at all. . . . for it is impossible for men to possess the right to govern the thoughts of others, as if they belonged within my private domain. . . . Let every man who does not disturb the public welfare, who obeys the law, acts righteously toward you and his fellow men, be allowed to speak as he thinks, to pray to G-d after his own fashion or after that of his fathers, and to seek eternal salvation where he thinks he may find it. **Mendelssohn, Jerusalem Volume I**

II Divine Providence

A. Those who feel that things are badly arranged in this life and in disarray [with regard to Divine justice] do not realize that along with the kind of [mechanistic] order they would like to see in this world would go the disappearance of all moral values, all virtue and righteousness. In a world where everything would be meticulously arranged according to their notions of [Divine] justice, all virtue would be rewarded, and every act that is morally good would *have to* result in some corresponding material good. Virtue would *never suffer*, vice never triumph. But in such a world there would be no opportunity to show pity, patience, generosity, or steadfastness, or to engage in the protection and delivery of the virtuous, or in a fight to the death for friends or country. And whatever virtue might still be pursued would be neither noble nor lovable; nor would vice be ignoble and repulsive. For the former would have become profitable, the latter

harmful, and anything one might say about virtue would appear as no more than part of the [Divine] economy. . . **Mendelssohn, comments on his correspondence with Thomas Abbt, professor at the University of Frankfurt, Fall 1781.**

B.

דריש ר' חנינא בר פפא: אותו מלאך הממונה על ההריון לילה שמו, ונוטל טפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפניו: רבש"ע טפה זו מה תהא עליה גבור או חלש חכם או טיפש עשיר או עני ואילו רשע או צדיק לא קאמר כדר' חנינא דא"ר חנינא: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. נדה טז:

R. Chanina bar Papa gave the following explanation: The name of the angel who is in charge of conception is "*Liylah*" (Night), and he takes up the drop (embryo) and places it in the presence of the Holy One, blessed be He, saying, "Sovereign of the universe, what shall be the fate of this drop? Shall it produce a strong man or a weak man, a wise man or a fool, a rich man or a poor man?" Whereas "wicked man" or "righteous one" he does not mention, in agreement with the view of R. Chanina. For R. Chanina stated: Everything is in the hands of Heaven except the fear of Heaven. **Nidah 16b**

C.

אמר ר' חנינא: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר: (תהלים ל"ז) מד' מצעדי גבר כוננו, (משלי כ') ואדם מה יבין דרכו. חולין ז:

R. Chanina said: No man bruises his finger here on earth unless it was so decreed against him in Heaven, for it is written (Psalms 37:23), "It is of the L-rd that a man's goings are established" [and therefore] (Proverbs 20:24), "How then can man look to (understand) His way?" **Chulin 7b**

D.

בירושלמי דשביעית (פ"ט) במעשה דר"ש בין יוחי אחר דנפק מן מערתא חמא חד צד עופות שמע בת קלא כד הוה אמרה דימוס הוה פסגה פי' היה העוף נמלט מן הפח וכד הוה אמרה ספיקולא הוה מתצדא פי' הוה מתלכדא בפח קולא הוה תרגום של פח אלמא משמע דדימוס הוה לשון רחמים ושמעת מן הדא אפי' ציפורא קלילא מבלעדי שמיא לא מתצדא כל שכן בר איניש: תוספות ע"ז טז:

The Talmud Yerushalmi in Sheviis, Chapter 9, records the following incident: After R. Shimon bar Yochai left the cave, he saw a trapper of birds [attempt to capture his prey,] and heard at that very moment a Heavenly voice. When the voice said, "Compassion," the bird would escape, and when the Heavenly voice said, "Trap it," it would be captured. . . . "I understand from this," [Rabbi Shimon said,] "that even a relatively insignificant bird cannot be trapped without Divine sanction, most certainly a person, [cannot be harmed without such sanction]." **Tosefos Avodah Zarah 16b**

E.

א"ר סימון אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל הה"ד (איוב לח) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ וגו' לשון שוטר. מדרש בראשית רבה יז:

R. Shimon said: Every single [blade of] grass has a *mazal* (Divine force i.e. angel) in Heaven which strikes it and tells it, "Grow!". This is the meaning of the verse (Job 38:33), "Do you know the ordinances of Heaven? Can you establish its dominion (*mishtaro*) on earth?" The word *mishtaro* is similar to *shotair*, an officer. **Medrash Beraishis Rabbah 10:6**

F.

והנה באמת רחוק מרשעים ויפג לבם להאמין השגחה פרטית כזו שאין אדם נוקף אצבעו (חולין ז:)
ואין שום עשב יבש ונעקר ואין שום אבן נזרק כי אם בזמן ומקום הראוי לו כמאמר (קהלת יא:ג) אל
מקום (אשר) שיפול העץ שם יהוא, ואין שום תנועה גדולה וקטנה מן הצמצום הראשון עד שפל
המדרגות שבארץ ותחת לארץ הכל מאתו יתברך כפי חכמתו בשמו ולכבודו לגלות א-להותו
וחכמתו. הרה"ג ר' מנחם מנדל מוויטעבסק, ספר פרי הארץ פרשת בא

Behold, in truth, evil people find it very difficult to believe that special Divine Providence extends even to the fact that a person doesn't bruise his finger, nor does any blade of grass dry up and become uprooted, nor is any stone thrown, unless it is destined to do so in that specific time and place, as is stated in Scripture (Ecclesiastes 11:3), "in the place where the tree falls, there it [was destined to] lie." Nor did any movement occur however great or insignificant, from the first *tzimtzum* until the lowest of the levels on earth and below the earth, without it coming from Him, may He be blessed, according to His wisdom through His Name and for His glory, to reveal His Divinity and Wisdom. **R. Menachem Mendel of Vitebsk, Sefer Pri HaAretz, Parshas Bo**

G.

דרש רב יוסף: מאי דכתיב (ישעיהו י"ב) אודך ד' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני, במה הכתוב מדבר
בשני בני אדם שיצאו לסחורה, ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל מחרף ומגרף, לימים שמע שטבעה
ספינתו של חברו בים, התחיל מודה ומשבח, לכך נאמר ישוב אפך ותנחמני. והיינו דאמר רבי
אלעזר: מאי דכתיב (תהלים ע"ב) עושה נפלאות (גדולות) לבדו וברוך שם כבודו לעולם - אפילו
בעל הנס אינו מכיר בנסו. נדה לא.

R. Yosef gave the following exposition: What is the meaning of the Scriptural text (Isaiah 12:1), "I will give thanks unto You, O L-rd; for though You were angry with me, Your anger is turned away, and You comfort me." The text alludes to two men who were about [to travel by ship] on a business venture when a thorn got into [the foot of] one of them who began to blaspheme and to revile, [because he missed the ship due to his injuries]. After a time, however, when he heard that his friend's ship had sunk into the sea, he began to laud and praise Him. Hence it is written, "Your anger is turned away, and You comfort me." This is indeed in line with what R. Elazar stated: What is implied by the Scriptural text (Psalms 72:18), "Who does wondrous things alone; and blessed be His glorious name for ever?" Even the person for whom a miracle is performed is unaware of the miracle. **Nidah 31a**

H.

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק
בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין
ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל
בגזרת עליון כאשר הזכרתי כבר (בראשית יז:א, ולעיל ו:ב). ויתפרסמו הנסים הנסתרים בענין הרבים
כאשר יבא ביעודי התורה בענין הברכות והקללות, כמו שאמר הכתוב (דברים כט:יג,כד) ואמרו כל
הגוים על מה עשה ד' ככה לארץ הזאת, ואמרו על אשר עזבו את ברית ד' אלקי אבותם, שיתפרסם
הדבר לכל האומות שהוא מאת ד' בעונשם. ואמר בקיום וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך
ויראו ממך. פ' רמב"ן על התורה פ' בא יג:טז

Through the great open miracles, one comes to admit the hidden miracles which constitute the foundation of the whole Torah, for no one can have a part in the Torah of Moses, our teacher,

unless he believes that all our words and our events, (as dictated in the Torah), are miraculous in scope, there being no natural or customary way of the world in them, whether affecting the public or the individual. Instead, if a person observes the commandments, His reward will bring him success, and if he violates them, His punishment will cause his extinction. It is all by decree of the Most High, as I have already mentioned. The hidden miracles done to the public come to be known as is mentioned in the assurances of the Torah on the subject of the blessings and imprecations, as the verse says: *And all the nations shall say: Wherefore hath the Eternal done thus unto this land? Then men shall say: Because they forsook the covenant of the Eternal, the G-d of their fathers.* Thus it will become known to all nations that their punishment came from G-d. And of the fulfillment of the commandments it says, *And all the peoples of the earth shall see that the name of the Eternal is called upon thee.* I will yet explain this, with the help of G-d. **Ramban's Commentary to Exodus 13:16**

III The World of the Supernatural in the Age of Reason

A.

וראינו מחלוקת בין הגאונים בדבר הזה וכלם נשתוו כי מעשה האוב הבל ותוהו ודברי כזב והתול אבל יש מהם אומרים כי לא דבר שמואל עם שאול וחס ושלום לא עלה שמואל מקברו ולא דבר אבל האשה עשתה הכל ברמאות כי מיד הכירה כי שאול הוא אך להראות לו כי מצד החכמה הכירה ומצאה דבר זה אמרה למה רמיתני ואתה שאול ודרך בעלת אוב להביא בן אדם שמדבר מתוך מחבואו בלשון נמוך וכאשר בא שאול לדרוש מאתה וראתה אותו נבהל וידעה כי למחר יהיה יוצא למלחמה וכל ישראל היו בפחד גדול וידעה מה שעשה שאול שהרג כהני ד' שמה בפני המגיד הדברים הנאמרים בפרשה ומה שאמר ויאמר שמואל אל שאול על מחשבת שאול כי היה חושב כי שמואל היה המדבר אליו ומה שאמר ולא עשית חרון אפו בעמלק ידוע היה דבר זה כי מאותה שעה אמר לו שמואל וימאסך מהיות מלך ומה שאמר לרעך לדוד ידוע היה זה בכל ישראל כי דוד נמשח למלך ומה שאמר מחר אתה ובניך עמי מדרך סברא אמר זה, זהו פי' רב שמואל בן חפני הגאון ז"ל ואמר אף על פי שמשמעות דברי החכמים ז"ל בגמרא כי אמת היה שהחיתה האשה את שמואל לא יקובלו הדברים במקום שיש מכחישים להם מן השכל אבל רב סעדיה ורב האי הגאונים ז"ל אמרו אמת הוא כי רחוק הוא שתדע האשה העתידות וכן שתחיה היא את המת בחכמת האוב אך הבורא יתברך החיה את שמואל כדי לספר לשאול את כל הקורות העתידות לבא עליו והיא האשה אשר לא ידעה בכל אלה נבהלה כמו שנאמר ותזעק בקול גדול ואשר אמרה האשה את מי אעלה לך דברי התולים הם כי דעתה היה לעשות כמנהגה אלה דבריהם, ויש לתמוה לדברי הגאונים האלה אם הקב"ה החיה את שמואל כדי לספר לשאול הקורות הבאות עליו למה לא אמר לו על ידי חלומות או על ידי אורים או על ידי הנביאים אלא על ידי אשה בעלת אוב ועוד איך היה נעלם משאול שהיה חכם ומלך אשר היו עמו כמה חכמים גדולים אם ענין אוב נעשה על ידי אדם מדבר מתוך מחבואו ומי יאמר שיטעה הוא בזה ואין זה הדעת מקבלו והנכון הוא מה שפירשנו: רד"ק שמואל א פרק כח פסוק כד

We have seen an argument between the Geonim in this matter. **All of them agree that necromancy [מעשה האוב] is total nonsense and charlatany.** There are those that say, however, that Shaul did not speak to Shmuel and, G-d for bid, that Shmuel did not arise from his grave and did not speak. **Rather, the woman did everything with trickery,** for she immediately recognized that it was Shaul. [She only feigned not recognizing him] in order to add credibility to her assumed powers. . . . This is the commentary of **Rav Shmuel bar Chofni Gaon,** of blessed memory. [In addition,] he commented, that even though the simple meaning of the statements of the Sages, of blessed memory, in the Talmud is that the woman truly did bring to

life Shmuel, **such things are not acceptable when they contradict reason.** However, **Rav Saadyah Gaon** and **Rav Hai Gaon**, of blessed memories, say that it actually did occur. For it is farfetched [to say] that the woman would know the future . . . The Creator, however, resurrected Shmuel in order to tell Shaul all that would befall him. . . . **There is room to question the opinions of the Geonim**, however. . . . In addition, if the practice of necromancy is merely a hoax, how was all of this hidden from Shaul, who was a wise man and a king, who had with him many brilliant advisors? How could he have erred so? [We must therefore conclude that] the correct explanation is how we explained [previously, that necromancy really works and is not a hoax]. **Radak Samuel I Chapter 28 Verse 24**

B.

השתדלותנו והשתדלות כל איש מהיחידים חלוף השתדלות ההמון שהמון אנשי התורה הנאהב שבדברים להם והערב לסכלותם שישימו התורה והשכל שני קצוות סותרים ויוציאו כל דבר נבדל ומופרש מן המושכל ויאמרו שהוא מופת ויברחו מהיות דבר על מנהג הטבע לא במה שיסופר ממה שעבר ולא במה שיראה מזמן העומד ולא במה שיאמר שיארע לעתיד. ואנחנו נשתדל לקבץ בין התורה והמושכל וננהיג הדברים על סדר טבעי אפשר בכל זה אלא מה שהתבאר בו שהוא מופת ולא יתכן לפרש כלל אז נצרך לומר שהוא מופת. . . . וכבר נודע שאנחנו נברח מאד משנוי סדר בראשית. רמב"ם מאמר תחית המתים

Our efforts as well as the efforts of every unique individual is the opposite of the efforts of the masses of those that study Torah. That which is to them beloved and that which is sweet to their distorted intelligence is to place the Torah and reason as two polar opposites that are in direct contradiction. Any statement [in the Talmud or Midrash] which runs contrary to reason they say is [clearly] a miracle. They flee from [interpreting a passage] that can be [explained] in a non-supernatural manner; this applies to stories of the past, of the present, or predictions of future events. **We, [on the other hand,] try to bring together Torah and reason and [interpret] things in a way which follows the natural course of events.** This excludes those passages that are clearly referring to miracles and cannot in any way be understood differently. In those cases we are forced to say that they are [truly] miracles. **Rambam - Essay on Resurrection**

C.

וכל אותן הקולות והשמות המשונים המכוערים לא ירעו וגם היטב אין אותם. מי שנשכו עקרב או נחש מותר ללחוש על מקום הנשיכה ואפילו בשבת כדי ליישב דעתו ולחזק לבו, אף על פי שאין הדבר מועיל כלום הואיל ומסוכן הוא התירו לו כדי שלא תטרף דעתו עליו. רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק יא:א,יב

All of the noises and the strange and disgusting names [that the "occult charmer"] uses can neither harm nor help. It is permissible to utter an incantation for someone who has been bitten by a scorpion or snake, even on Shabbos, in order to put him at ease and to strengthen him emotionally, **even though the thing cannot help at all.** Since the person is in danger, they permitted the use of "occult charms" in order to prevent the person from becoming deranged. **Rambam Mishna Torah Hilchos Avodah Zarah 11:11,12**

D.

ודברים האלו כולן דברי שקר וכזב הן והם שהטעו בהן עובדי כוכבים הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהגו אחריהן, ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו ולא להעלות על לב שיש תועלת בהן, שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, ונאמר כי הגוים האלה אשר אתה

יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן וגו', כל המאמין בדברים האלו וכיוצא בהן ומחשב בלבו שהן אמת ודבר חכמה אבל התורה אסרתן אינן אלא מן הסכלים ומחסרי הדעת ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלימה, אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות שכל אלו הדברים שאסרה תורה אינם דברי חכמה אלא תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת ונטשו כל דרכי האמת בגללן, ומפני זה אמרה תורה כשהזירה על כל אלו ההבלים תמים תהיה עם ד' אלקיך. רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק יא:טז

All of these things are lies and deceptions. These are the things that the first idolators used to deceive the nations of the earth in order that they follow them. It is not befitting for the Jewish people, who are the most wise of all men, to be attracted to these fantasies and to think that there is any benefit that can be derived from them, as it says in Scripture (Numbers 23:23), "Surely there is no enchantment in Jacob, nor is there any divination in Israel." Furthermore it is stated (Deuteronomy 18:14), "For these nations, which you shall possess, listened to soothsayers, and to diviners; but as for you, the L-rd your G-d has not allowed you so to do." Anyone who believes in these things or anything similar to them and believes in his heart that they are real phenomena and a science which the Torah nevertheless forbids, is a fool and lacks intelligence and is in the category of women and children whose intelligence is not fully developed. Men of wisdom, whose knowledge is perfect, know, based upon clear proofs, that all of these things which the Torah forbade are not matters of wisdom and science but rather things based upon imagination and fantasy which people of low intelligence found attractive and abandoned all the ways of truth because of them. Because of this, the Torah prohibited these fantasies with the words (Deuteronomy 18:14), "You shall be perfect with the L-rd your G-d." **Rambam Mishna Torah Hilchos Avodah Zara 11:16**

E.

וכן היו כתות מן ה"צאבה" עובדים לשדים וסוברים שהם מתדמים תצורת העזים ונפוצה הרבה שיטה זו הרבה מאד בימי משה רבנו . . . ודע כי ה"צאבה" היה הדם אצלם טמא מאד ועם זאת היו אוכלים אותו בדמותם שהוא מזון השדים. וכאשר אוכלו מי שאוכלו כבר נתחבר עם השדים ויבאו אליו ויודיעוהו העתידות כפי שמדמים ההמון מעניני השדים . . . ויבואו אליהם בדמיונם אותם השדים בחלום ויודיעוהו נעלמות ויעזרו להם. כל אלה השקפות שהלכו אחריהן באותן הזמנים והיו חשובות מפורסמות. לא היה ספק אצל ההמון באמתתן ולכן באה התורה השלמה אצל יודעיה לסלק את אלה החלאים המושרשים ואסרה אכילת הדם והחמירה באסורו כדרך שעשתה באזהרה על עבודה זרה בדיוק. . . . ונהו אחריה רבים וטעו בה בני אדם תמצא זה מפורש בשירת האזינו יזכרו לשדים לא אלה אלהים לא ידעו חדשים מקרב באו לא שערום אבותיכם (דברים לביז) וכבר בארו חכמים ענין אמרו לא אלה אמרו שהם לא חדלו מלעבוד נמצאים עד שעבדו דמיונות לשון ספרי לא דיין שהם עובדים חמה ולכנה כוכבים ומזלות אלא שעבדו בכואה שלהם וכבואה שם הצל. רמב"ם, מורה נבוכים ג:מו

Some sects among the Sabeans worshipped demons and **imagined** that these assumed the form of goats and called them therefore "goats" (se'irim). This conviction was widespread at the time of Moshe Rabbainu . . . Although blood was very unclean in the eyes of the Sabeans, they nevertheless partook of it, because they **imagined** that it was the food of the demons; by eating it, man became joined with the demons and they would come to him and tell him future events **according to the notion which the common people generally held regarding the spirits (demons)** . . . They imagined that these spirits would appear to them in dreams, inform them of coming events, and be favorable to them. Such ideas people liked and accepted in those days; **they were considered to be common knowledge and their correctness was not doubted by**

the common people. For this reason, the Torah, which is perfect for those who know it, came to remove these well rooted diseases and forbade the eating of blood, and emphasized the prohibition exactly in the same terms as it emphasized idolatry. . . . Many people were attracted and misled by it. We find it in the Song of Moshe (Deut. 32:17), "They sacrificed unto spirits, not [even] to a god." According to the explanation of our Sages, the words "*lo eloha*" imply the following idea: They have not only left off worshipping things in existence; they even worship imaginary things. This is expressed in Sifri as follows: It is not enough for them to worship the sun, the moon, the stars; they even worship their *babua*. The word *babua* signifies "shadow". **Moreh Nevuchim 3:46**

F.

אמר רבי תנחום בר חנילאי: כל הצנוע בבית הכסא נצול משלשה דברים: מן הנחשים, ומן העקרבים, ומן המזיקין. ויש אומרים: אף חלומותיו מיושבים עליו. ההוא בית הכסא דהוה בטבריא, כי הוה עיילי ביה בי תרי אפילו ביממא מתזקי, רבי אמר ורבי אסי הוה עיילי ביה חד וחד לחודיה ולא מתזקי. אמרי להו רבנן: לא מסתפיתו? - אמרי להו: אנן קבלה גמירינן, קבלה דבית הכסא - צניעותא ושתיקותא, קבלה דיסורי - שתיקותא ומבעי רחמי. אביי מרביא ליה אמיה אמרא למיעל בהדיה לבית הכסא. ולרביא ליה גדיא - שעיר בשעיר מיחלף. ברכות סב.

R. Tanhum b. Hanilai said: Whoever behaves modestly in a privy is delivered from three things: from snakes, from scorpions, and **from evil spirits**. Some say also that he will not have disturbing dreams. There was a certain privy in Tiberias which if two persons entered together even by day, they came to harm. R. Ammi and R. Assi used to enter it separately, and they suffered no harm. The Rabbis said to them, Are you not afraid? They replied: We have learnt a certain tradition. The tradition for [avoiding harm in] the privy is modesty and silence; the tradition relating to sufferings is silence and prayer. The mother of Abaye trained for him a lamb to go with him into the privy. She should rather have trained for him a goat? **A satyr (demon) might be changed into a goat. Berachos 62a**

G.

והוא נמשך אחר הפילוספיא וכן כ' שכשפים ושמות ולחשים ושדים וקמיעות הכל הוא שקר . . . והפלוסופיא הטתו ברוב לקחו לפרש הגמרא הכל בדרך הלציי ולעקור אותם מפשטן וח"ו איני מאמין בהם ולא מהם ולא מהמונם אלא כל הדברים הם כפשטן אלא שיש בהם פניניות לא פניניות של בעלי הפלוסופיא שהם חצוניות אלא של בעל האמת. ביאור הגר"א י"ד ס' קע"ט

[Rambam] was attracted by the teachings of philosophy. Similarly he wrote that sorcery, names [of spiritual beings], incantations, demons, and amulets are all false . . . Philosophy lured him by its great attraction to explain the [passages of the] Talmud as allegories and to uproot them from their simple meaning. G-d forbid, I do not believe in them to any extent. Rather, all of these passages are to be understood literally. There is, however, a deeper meaning [to these passages]. It is not the deeper meaning of philosophers, who actually only deal with externals, but rather the [teachings] of the Masters of the Truth (Kabbalah). **Biur HaGra Yoreh Deah 179**

H. I cannot deny, however, that I have discovered certain wholly human additions and abuses which, alas, badly tarnish the original luster of my religion. . . . all of us who, in our search for truth, wish we could wipe out such poisonous accretions without doing damage to all that is authentic and good in our religion. **Letter to Lavater, Dec. 12, 1769, Gessamelte Schriften Vol. III p. 41**

I. For this reason, all our endeavors should have only one goal: to do away with misuses that have crept into these ceremonies and to infuse them with a genuine and authentic meaning. In this way the original script, blurred beyond recognition by hypocrisy and clerical ruse, might become legible and intelligible once again. **Gessamelte Schriften V p. 669**

IV. Acculturation and Acceptance

A. I am far from reacting as favorably as you to the mood of tolerance so prevalent in all our newspapers. As long as the proponents of a unification system continue to lurk in the background, this falsely glittering, tinsel tolerance seems to me more dangerous than open persecution. Unless I am mistaken, the devious notion that kindness and tolerance rather than harshness and persecution constitute the best means to achieve conversion has already been mentioned in Montesquieu's "Lettres Persanes". And it is my impression that our time is dominated by this principle rather than by wisdom and brotherly love. . . . **Moses Mendelssohn, Letter to Herz Homberg March 1, 1784, Gesammelte Schriften Volume III p. 361**

B.

(1) הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אַחֵי מִיַּד עֲשׂוּ כִּי יָרָא אֲנֹכִי אֶתוֹ פֶּן יָבֹא וְהִפְנִי אִם עַל בְּנִים: בְּרֵאשִׁית לְבִיב

Save me, I beseech you, from the hand of my brother, from the hand of Esau; for I fear him, lest he will come and strike me, and the mother with the children. **Genesis 32:12**

(2) ויש לפרש הכוונה דיעקב בהודעו דעשו בא לקראתו הבין דלא ימלט מאחד משני האופנים, או דעשו ילחם עמו וירצה להורגו, או דיתרצה עמו וישוב מאפו וישב עמו בשלוה ואחזה כשני אחים, ומשני האופנים הללו נתיירא יעקב, דגם טובתו ואהבתו של עשו רעה היתה אצל יעקב, ועל אלו שני האופנים אמר הכתוב ויירא יעקב מאד ויצר לו דאמר ויירא על ספק שמא יהרגנו וייצר לו על הספק שמא יתקרב לו. וזהו שביקש על הני שני אופנים הצילני נא מיד אחי מיד עשו שאיננו רוצה בו לא לאח ולא לעשו וביקש שיצילו משני ידיים הללו. ונתקבלה תפלתו, דבתחילה היה בדעת עשו להרגו והקב"ה הצילו מידו, ואח"כ כשנתרצה לו ביקש להיות עמו ביחד ואמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך ויהיו שניהם ביחד, והוא דחה אותו בדברים וניצל גם כן בזה ממנו וכמו שאמר הכתוב וישב עשו ביום ההוא לדרכו שעירה, השמיענו הכתוב דבאותו יום עצמו נפרד עשו ממנו והלך לדרכו ולא נתעכב אפילו יום אחד עמו וכבשתו. וכבר ראיתי במפרשים שנתקשו על דברי הכתוב וישב עשו ביום ההוא לדרכו דמאי אשמועינן הפסוק דבאותו יום שב לדרכו ולפי הנ"ל מבואר היטב: והנה כל מעשי אבות הם סימן לבנים, דגם בגלותו של עשו יתנהג כן עם ישראל בשני האופנים כאשר רצה לעשות עם יעקב, דבהתחלת הגלות יהיה גוזר גזירות רעות בשמדות ויסורים וילחם בהם וירצה לאבדם וד' ברחמיו לא יעזבם. ולבסוף יאמר כי רוצה לישב בשלוה עם יעקב וכוונתו דבזה ירחיק את ישראל מעבודת ד' וידיחם מאמונתם. וכמו דעשו אמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך ואיתא במדרש (ב"ר עח יד) דעשו אמר לו שישתתף עמו בשני העולמות עוה"ב ועוה"ז. וביאור הדברים שאמר לו נסעה ונלכה ואלכה לנגדך דהיינו ששניהם יתקברו זה אצל זה וכל אחד יוותר קצת ממנהגו הקדום עד שיתקברו זה אצל זה. והכוונה של המדרש מבואר דהוא שלבסוף גם הם יקבלו עיקרים טובים מאמונת ישראל שיהיו גם הם מאמינים בבורא יחיד ובתורה מן השמים וגמול ועונש וירצו דגם יעקב יוותר קצת מאת אשר לו ויניח קצת מעבודות הנוגע רק לעוה"ב רק יקח לו קצת מדרכי העולם וחלק בעוה"ז להתעסק בדרכים ודברים חיצוניים ולא שישקדו רק על התורה. וז"ל תנא דבי אליהו זוטא פרק י"ד טול אתה העוה"ז והעוה"ב חצי ואני אטול עוה"ז ועוה"ב חצי. והכוונה שלא תהיה אתה עוסק רק בתורה ומצוה רק תמעיט עבודתך ותניח ידך מאיזו מהמצות

הגורמים פירוד בין שנינו ועי"ז תנחל עוה"ז וגם חצי עוה"ב כאומר די לך רק חצי עוה"ב ולא כולו, וזהו ממש כמאמר הלצים אנכי מסתפק בחתיכה קטנה של לויתן ולא אטריח להשיג חתיכה גדולה. וגם אני אתנהג כן ואקבל קצת מן המצות ויהי גם לי חצי עוה"ב. ועל עוה"ז לא אמר חצי דידע דאם יחסר גם אחת מן המצות כבר ישיג כל העוה"ז, וזהו נסעה ונלכה ואלכה לנגדך פירוש כמוך והדברים נוקבים ויורדים כו'. וזה הגלות השני שיהיה בסוף הגליות הוא נקרא בפרך בפה רך. ומזה הגלות נתיירא יעקב אבינו יותר מיראתו מן הראשון, כי טבע האדם עלול להכשל בו יותר מן הראשון וע"כ הקדימו בתפלתו ואמר הצילני נא מיד אחי ואח"כ אמר מיד עשו, יען כי בראשון אין בו רק שיעבוד גופני והשני הוא שיעבוד בשניהם ברוחני וגם בגופני, דהרי כל הטוב שיתן הוא רק להמוותר מהמצות ונמצא מאבד נפשו, ומי שלא יחפש בהטובה ההיא ולא ירצה להתקרב ישאר במצב דוחקו כאשר מקודם ונמצא משתעבדים בשניהם. וזה הענין יהיה נמשך עד ביאת משיח כב"א: ספר בית הלוי על התורה פרשת וישלח

We can understand Yaakov's reaction when he heard that Esav was coming towards him as follows: He understood that either one of the following scenarios was bound to occur: Either Esav was about to do battle with him, wishing to kill him, or he was ready to be reconciled with him, forget his anger and live together with him in peace and harmony as good brothers. Yaakov, however, was frightened by both scenarios for even the goodness and love of Esav would be bad for Yaakov. Regarding these two scenarios does Scripture recount (Genesis 32:8), "Then Jacob was greatly afraid and distressed . . ." He was fearful that Esav might kill him and he was distressed as he was concerned that Esav might become close to him. He expressed these two concerns with his prayer (Genesis 32:12), "Save me, I beseech you, from the hand of **my brother**, from the hand of **Esau** . . ." He didn't want him either as a "brother" nor as an "Esav" and he pleaded that He save him from both these dangers. His prayer was accepted and although Esav originally planned to kill [Yaakov] the Holy One, blessed be He, saved him. Afterwards when [Yaakov] had appeased him, [Esav] wanted to remain together with him and said to him (Genesis 33:12), "Let us take our journey, and let us go, and I will go parallel (before) to you," so that they would both be together. Yaakov, [however,] was able to [politely] reject his offer and was thus also saved from him, as Scripture says (Genesis 33:16), "So Esau returned that day on his way to Seir." Scripture is telling us that Esav separated himself from him that very day and went on his way and didn't stay with Yaakov even for a day, as Yaakov had requested [from G-d]. I have already seen the writings of certain commentators who are bothered with the verse, "So Esau returned that day on his way to Seir." [They ask,] "To what end is this verse informing us that Esav returned on his way that very same day?" According to the above explanation everything becomes quite clear.

Behold, all of the acts of the forefathers are a sign [of future events] for their progeny, i.e. also in the present exile of Esav (the Romans and their successors) they will act with us in the very same ways as Esav wanted to act with Yaakov: In the early stages of the exile they would impose terrible decrees to destroy or torture [the Jewish people], they would wage war against them and wished to obliterate them. G-d in his mercy did not forsake them. Later on they desired to live peacefully with [the descendants of] Yaakov. Their ultimate goal was to distance the people of Israel from Divine service and thereby pushing them away from their [ancestral] faith. This is similar to Esav's statement, "Let us take our journey, and let us go, and I will travel parallel (before) to you," which the Midrash (Beraishis Rabbah 78:14) interprets to mean that Esav asked of Yaakov that they jointly share both worlds i.e. this world and the world to come. The explanation of these words is that when he said, "Let us take our journey, and let us go, and I will travel parallel (before) to you," he meant that they should draw closer to each other and each one should give up a little of their previous habits in order to merge together. The idea which the

Midrash wishes to express is clear i.e. eventually [Esav] will accept sound principles of the faith of Israel so that they too will believe in a single Creator, in a Divine Torah, and reward and punishment. They desired, as well, that Yaakov give up some of their Divine service, that which only relates to the world to come and retain only that which relates to this world i.e. to be involved in outward superficial ceremonies and not be solely dedicated to the study and understanding of the Torah. This is the way in which the Midrash Tana d'vai Eliyahu Zuta, Chapter 14, expresses this [same] idea, "You take half of this world and the next world and I will take half of this world and the next world." What he meant to say was, "Don't be solely involved in Torah and mitzvos but rather reduce your Divine service and cease practicing those mitzvos that cause a separation between us. Through this you will inherit this world and half of the next world, i.e. it is sufficient that you receive half of the next world but not all of it." This is similar to the statement of the scoffers, "It is sufficient for me to receive a small piece of the Leviathan. I don't have to exert myself to earn a large piece." "And I too," said Esav, "will act in a similar way. I will accept some of the mitzvos and I too will receive half of the world to come." In regards to this world he didn't say, "half," for he knew that if he compromises even on one of the mitzvos that he will [automatically] obtain all of this world. This is the meaning of, "Let us take our journey, and let us go, and I will travel parallel (before) to you," i.e. just like you. These words bore down and penetrate deeply. This is the second phase of the exile which occurs at the end of the exile. This is referred to as "perach" "peh" "rach" i.e. a glib mouth. It was from this [form of] exile that our forefather Yaakov so feared, even more than his fear of the first form, for the nature of man is that he is more likely to stumble through this [pressure] than through the former [pressure]. It was for that reason that Yaakov placed this concern first in his prayer and said, "Save me, I beseech you, from the hand of my brother," and only afterwards said, "from the hand of Esau." The first phase of the exile only entails a physical servitude whereas the second phase entails a dual servitude, spiritual and physical, for all the benefits that [Esav] is willing to give are only directed to those who will compromise on the fulfillment of mitzvos, thus destroying Yaakov's soul. Whereas those who don't wish to partake in these benefits and don't wish to bring themselves closer [to Esav] will remain in their same distressful situation as they were before. This phase, therefore, results in a dual form of servitude, [i.e.] spiritual [for those who are willing to compromise] and physical [for those who don't]. This will remain the situation until the coming of the Moshiach, may he come speedily in our days. **Bais HaLevi, Parshas VaYishlach**

C.

תורת האדם קודמת בזמן לחוקי הא-לוהים העליונים . . . תורת האדם תכין את הנפש שתשתלם באחרית גם בלימודים העליונים . . . חוקי הא-לוהים ותורותיו נעלים מאוד מתורת האדם . . . ובמקום שתכלה תורת האדם תתחיל התורה הא-לוהית ותגד לנו דברים שאין בכוח שום אדם להשיגם. נפתלי הירץ וויזל, דברי שלו' ואמת עמ' 5, 9, 26

The Toras HaAdam (the study of the "Torah" common for all humanity i.e. general studies) takes precedence in time to the [study of] the higher Divine statutes . . . The [study of] Toras HaAdam will prepare the person to eventually excel in the higher [Torah] studies . . . The Divine statutes and His Torah are much loftier than the Toras HaAdam. . . . Where the Toras HaAdam ends does the Divine Torah begin. It informs us of matters which are not within the grasp of any human. **Naftali Tzvi (Hartwig) Wessely, Divrei Shalom V'Emess pp. 5, 9, 62**

D.

ואם ישפטו שאינו הגון ללמוד המשנה והתלמוד, . . . ילמד אחת מן האומניות שלכו נוטה אליה ויוסיף בלימוד התורה ודברי מוסר . . . ועל הדרך זה יצליחו כולם, איש איש כפי כוחו וכפי מלאכתו . . . מצליחים גם בתלמוד . . . המה יהיו לגדולים בארץ . . . וברוחב לבם יבינו שמועות התלמוד על בורין . . . כי לא נוצרנו כולנו להיות בעלי תלמוד . . . נפתלי הירץ וויזל, דברי שלו' ואמת 33-53

If the [school administration] judges the pupil to be unfit for the study of Mishna or Talmud . . . then he will go on to study one of the professions or trades that he finds satisfying. He should increase his time, [instead,] in the study of Scripture and Mussar (religious ethics). . . . Through this manner, everyone will be successful, each person according to his ability and [future] profession. . . . Those who are also successful in the study of Talmud . . . will become the great Torah scholars of the land. . . . through their broad understanding, they will gain a clear understanding of the various subjects of the Talmud. . . . [After all,] not everyone is designed to become a Talmudic scholar. . . . **Naftali Tzvi (Hartwig) Wessely, Divrei Shalom V'Emess pp. 33-35**

E.

האפיקורס ימ"ש וזכרו . . . איש רע . . . ההדיוט הזה . . . הבליעל . . . והצורר הזה . . . ומעולם לא קם צורר כזה בין היהודים שיסיר מסוה הבושה מעל פניו ויכתוב ויחתום ויעיד על עצמו שאין לו חלק בא-להים ולא בתורתו . . . ופרסמתי שם הרשע הזה לגנאי וכי הוא מאורר ומקולל ומוכרת מעדת ישראל . . . והמרחיקו והמתעבו יתברך מן השמים. מכתב מהרה"ג ר' יחזקאל לנדא לרב פלוני מקהילת וינא, ס' הגאון ע' 216 בגליון

This heretic (Wessely), may his name and memory be blotted, . . . an evil, . . . unscrupulous person . . . and an enemy [of the Jewish people]. . . . Never has an enemy like that arisen from amongst the Jewish people [who has been so brazen as to] remove any pretense of shame from his face and to write, sign, and testify against himself that he has no part in G-d or his Torah. . . . I have publicly degraded him by name and [stated that he is] cursed, damned, and utterly cut off from the community of Israel. . . . Anyone who banishes him and treats him like an abomination will be blessed by Heaven. **Letter from HaRav HaGaon R. Yechezkel Landau, Chief Rabbi of Prague to a Rav of the community of Vienna**

F.

רע המעשה אשר ראיתי מאיש חנף ומרע איש עני בדעת הדיוט שבהדיוטים שמו הירץ וויזל מק"ק ברלין חק בדפוס אגרת . . . בדברי חלקלקות בא בעלה (בעצה) נמהרה לאנשים חכמים ונבונים תמימים ושלמים כאילו הוא יחיד בדורו. . . . מה מאד מתנחם אנכי בשמענו מפי מגידי אמת שבק"ק ווילנא עיר הגדולה לאלקים שרפו ספר הלזה ברחוב העיר ובתחילה תלו אותו בריבד הברזל בחצר בית הכנסת (הקונע) . . . דרשה לשבת הגדול מהרה"ג ר' דוד טעבלי אב"ד ליסא, ס' הגאון ע' 316 בגליון

I see the evil perpetrated by that flatterer and evil one, impoverished of mind, the greatest of ignoramuses, whose name is Hertz Wessely from the holy community of Berlin, who published a pamphlet [filled with] slick and polished statements offering advice to the wise and discerning, to the unblemished and perfect, as if he were the most outstanding [sage] of his generation. . . . I felt very consoled upon hearing from reliable sources that in the holy city of Vilna, the great city unto G-d, they burned this work in the town square, after having it first hung by the iron neck chain (which is used to humiliate criminals) in the courtyard of the synagogue. . . . **HaRav HaGaon R. David Tevli, Chief Rabbi of Lissa, from the D'rasha (sermon) delivered on Shabbos HaGadol, 1782**

G.

ושמעתי שבכמה ק"ק שרפו הספרים ההמה ובווילנא שרפו אותם לעין כל. זכאי חולקהון קמא מרי מלכא קדישא אשר קנאו קנאות ד' צבא-ות. דרשה מהרה"ג ר' פנחס הורביץ אב"ד פראנקפורט בעל ס' הפלאה, ס' הגאון ע' 416 בגליון

I have heard that many holy communities have burned these works; in Vilna, they burned them in public view. Meritorious before the Master, the holy King, is the portion of those who are jealous on behalf of the L-rd of hosts. **Drasha (sermon) of R. Pinchas Hurvitz, Chief Rabbi of Frankfurt am Main**

H.

עודנו שמחים [על פקודת הקיסר האוסטרי יוזף השני] והנה כתבים באים מעיר ווילנא ומפראג, שאחינו יושבים ובוכים וקוראים צום, ועת צרה היא ביניהם. . . בהגיע מכתב זה (דברי שלו' ואמת) לפראג. . . יצא [הרה"ג ר' יחזקאל לנדא] כנגדו בבית הכנסת בלשון חדה כתער מלוטש וכן יצא נגד העתקת החומש מאהובנו החכם ר' משה נר"ו. . . [והרבנים] כתבו עליו (על המכתב) שטנה לכל קהילות ישראל שבאשכנז ופולין. . . וכבר הגיע חמת הרבנים הנ"ל לשיעור גדול, ששרפו מכתבנו באש, והרב בליסא דרש בשבת בבית הכנסת שבעירו שהמכתב טעון שריפה ויתר החיבורים שחיברתי טעון גניזה. . . והמריבים הם שלשה האחד הוא הרב בפוזנא [הרה"ג ר' יוסף] חתן הרב מפראג, השני הוא הרב [דוד טעביל] בליסא, והשלישי איש יושב ווילנא הנקרא בכינויו ר' אליה חסיד, והם אשר כתבו כתבי איבה וחימה אל הרב אב"ד דכאן (ר' צבי הירש לויין). . . מבלי הגיד מה מצאו עול במכתבנו הנ"ל, רק אומרים שאני רוצה להשחית ולעקור את כל בית ישראל על ידי זה. אגרת שכתב ר' נפתלי צבי וייזל לפרנסי קהילת טריאסט, כ"ג אייר תקמ"ב, ס' הגאון ע' 716

While we were still rejoicing [over the Toleranzedikte (Edict of Tolerance) issued by Emperor Joseph II of Austria, we received] written reports from the cities of Vilna and Prague that our brethren were sitting and crying and declaring a day of fasting, for [they considered it to be] a time of distress. . . . When this pamphlet, [Divrei Shalom V'Emess,] reached Prague, [R. Yechezkel Landau] went and came out publicly against it in the synagogue with language as sharp as a honed razor. He also opposed the translation of our beloved friend, R. Moshe [Mendelssohn], may G-d protect him. . . . The [Rabbinic opposition] wrote polemic attacks against it and sent it to all the Jewish communities of Germany and Poland. . . . The fury of the Rabbanim has reached tremendous proportions, as they [publicly] burned our pamphlet. The Rav of Lissa, [R. Dovid Tevli,] expounded in a drasha [sermon] on Shabbos that the pamphlet needs to be burned and the other works that I composed need to be put away in hiding. . . . There are three [chief] opponents: One is the Rav of Posen, [HaRav HaGaon R. Yosef,] the son-in-law of the Chief Rabbi of Prague, [R. Yechezkel Landau]. The second is the chief Rabbi of Lissa, [R. Dovid Tevli,] and the third is a person who lives in Vilna by the name of R. Eliya HaChasid. These are the ones who wrote letters filled with hostility and rage to the Chief Rabbi of this city, [R. Tzvi Hirsch Levin]. . . . without specifically detailing what wrongs they found in our pamphlet; they only said that it is my desire to destroy and uproot all of the house of Israel through these means. **Letter sent by R. Naftali Tzvi Wessely to the heads of the Jewish community of Trieste, 23th of Iyar, 5542 (1782)**

I.

היהדות התקיימה שנות אלפים בלי ספר "פידון" בהוכחת מציאות הנפש והשארתה אחרי מות האדם בעוד כי ימי דור אחד של ההשכלה הספיקו לערער את חומות היהדות. נפתלי הירץ וויזל, מובא ב"משה מנדלסון" מצמח צמריון עמ' 111

Judaism survived for thousands of years without having to come on to [Mendelssohn's] work, *Phaedon*, to prove the existence of the soul and its survival after death, while just one generation of "Haskalah" (Enlightenment) was enough to undermine the bulwark of Judaism. **Naftali Tzvi (Hartwig) Wessely**

J.

היה עם לבבי . . . לשוב אל מקומי [לפולין] כי אם רבו השרידים יראי ד' החרדים על דברו הרי רבו עתה עם הארץ בקצה המחנה נרפים הם ממלאכת ד' ויעשו מעשים אשר לא תעשינה ותועבות. מלבד אשר עיני ראו שמעתי באזני . . . והנה כבוד מעלתכם . . . הפצירו בי . . . אמרו הלא טוב אשר תעמד בעמנו ואם לא תעלה ארוכה לשבר . . . די שלא תוסיף . . . אמרתי ימים ידברו . . . קיויתי לעשות ענבים ונהפוך הוא . . . חדשים מקרוב באו . . . ופרי מחשבותם . . . להסיר עטרת ישראל . . . ועתה מה לי פה . . . מכתב ההתפטרות של רבה של ברלין ר' צבי הירש לויין

It was my desire . . . to return to my homeland (Poland), for although there are many who remain G-d fearing, terrified to violate His commandments, there has recently been an increase in the numbers of the ignorant who are on the fringes of the community who are lax in their G-dly duties and transgress that which is forbidden and are guilty of abominations. Besides that which my eyes beheld, did my ears hear . . . Behold, your honors . . . prevailed upon me. . . . They said that it would be better for me to stay with them and even if the situation does not improve . . . at least it won't get worse. . . . I said that time will tell. . . . I had hoped to produce grapes (fine disciples) but on the contrary . . . There has newly come [people] . . . whose whole ambition is to remove the crown of Israel. . . . And now, what reason is there for me to remain here. . . . **R. Tzvi Hirsh Levin, Chief Rabbi of Berlin, Letter of resignation**